

NGHIÊN CỨU ĐỐI SÁNH CHUẨN ĐẦU RA VỚI CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO ỨNG DỤNG THỰC TIỄN TẠI KHOA DƯỢC - ĐẠI HỌC Y DƯỢC THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Trương Văn Đình Th

ị TRƯƠNG VĂN ĐẠT (*)

CÁC CỘNG SỰ (**)

Email: dattv@uphcm.edu.vn**TÓM TẮT**

Hiện nay có một thực tế là nhiều sinh viên ra trường chưa đáp ứng được những yêu cầu đặt ra trong thực tế công việc. Nguyên nhân là do nội dung của chương trình đào tạo không sát hợp với thực tiễn. Để khắc phục điều này, một trong những giải pháp được đưa ra là các trường đại học phải công bố chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo. Chuẩn đầu ra là những gì mà người học phải biết, hiểu và có khả năng thực hiện sau khi kết thúc một quá trình học. Chuẩn đầu ra thể hiện sự cam kết của nhà trường với xã hội về chất lượng đào tạo. Khoa Dược - Đại học Y Dược Thành phố Hồ Chí Minh là một trung tâm đào tạo nguồn nhân lực Dược có đào tạo dược sĩ hệ cao đẳng. Bài viết đã tiến hành đối sánh chương trình đào tạo với chuẩn đầu ra, ứng dụng thực tiễn cho chương trình đào tạo dược sĩ cao đẳng, kết quả cho thấy chương trình đào tạo có mục tiêu đào tạo tốt, cung cấp kiến thức, kỹ năng và thái độ cần thiết cho sinh viên. Chương trình đào tạo có sự cân bằng giữa lý thuyết và thực tập. Bên cạnh đó, kết quả đánh giá cũng đã chỉ ra một số điểm chưa phù hợp như trình tự giảng dạy của một số môn học chưa hợp lý, nội dung của một vài môn học chưa được phản ánh trong chuẩn đầu ra.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Hội nghị toàn quốc về chất lượng giáo dục Đại học ngày 05/01/2008 đã nêu rõ một trong những nguyên nhân dẫn đến chất lượng giáo dục đại học chưa đạt yêu cầu trong những năm vừa qua đó là: chất lượng giáo dục chưa đáp ứng yêu cầu của người sử dụng, ngành giáo dục chưa đòi hỏi người sử dụng tham gia vào quá trình đào tạo, nhiều ngành đào tạo còn chưa có chương trình khung. Và một trong những giải pháp được đưa ra là tất cả các trường đại học phải công bố chuẩn đầu ra của quá trình đào tạo. Cũng như một sản phẩm sau khi trải qua quá trình sàng lọc từ nguyên liệu, qua sản xuất, phải được kiểm tra đảm bảo những tiêu chuẩn cần đạt mới được cho xuất xưởng; sinh viên sau khi đủ điều kiện được tuyển vào trường, trải qua một quá trình học tập rèn luyện, phải đáp ứng được chuẩn đầu ra mới được tốt nghiệp (Nguyễn Thiện Nhân, 2008).

Khoa Dược – Đại học Y Dược Thành phố Hồ Chí Minh là trung tâm đào tạo nguồn nhân lực Dược phía Nam có lịch sử và uy tín lâu đời với quy mô đào tạo ngày càng được mở rộng chính vì vậy xây dựng chuẩn đầu ra cho sinh viên Dược là rất cần thiết vì có liên quan trực tiếp tới năng lực của đội ngũ cán bộ, nhân viên hoạt động trong lĩnh vực chăm sóc sức khỏe nhân dân - lĩnh vực mà toàn xã hội luôn quan tâm và mọi người ai cũng có

(*) Dược sĩ. Trường Đại học Y Dược Thành phố Hồ Chí Minh.

(**) Phó Giáo sư, Tiến sĩ Huỳnh Văn Hóa - Tiến sĩ Trần Văn Thành - Dược sĩ Đinh Thị Vân Khánh – Dược sĩ Nguyễn Phương Thảo. Trường Đại học Y Dược Thành phố Hồ Chí Minh.

nhu cầu. Chúng tôi thực hiện đánh giá chương trình đào tạo dược sĩ cao đẳng tại Khoa Dược - Đại học Y Dược Thành phố Hồ Chí Minh dựa trên chuẩn đầu ra và đề xuất những giải pháp để hoàn thiện. Từ đó, có thể nhân rộng làm điển hình để các cơ sở đào tạo nhân lực Dược khác ứng dụng tự đánh giá chương trình đào tạo của đơn vị mình.

2. Phương pháp nghiên cứu

Thực hiện nghiên cứu theo phương pháp nghiên cứu cắt ngang, nhằm kiểm tra chương trình đào tạo hiện hành, để biết chương trình này đã đáp ứng được chuẩn đầu ra đến mức nào, từ đó làm dữ liệu cần thiết cho việc thiết kế chương trình đào tạo mới:

- Thu thập mục tiêu đào tạo, kế hoạch đào tạo, đề cương chi tiết các môn học trong chương trình đào tạo Dược sĩ hệ Cao đẳng của Khoa Dược – Đại học Y Dược Thành phố Hồ Chí Minh.
- Đánh giá chương trình đào tạo Dược sĩ hệ Cao đẳng của Khoa Dược – Đại học Y Dược Thành phố Hồ Chí Minh bằng cách khảo sát giảng viên trên các mặt: mục tiêu đào tạo, học tập suốt đời, phát triển nghề nghiệp, nội dung chương trình, tổ chức chương trình, quan điểm và phương pháp sư phạm, đánh giá sinh viên.
- Đối với phần “Tổ chức chương trình”, dựa trên đề cương chi tiết các môn học, thực hiện điều tra hộp đen (Blackbox exercise) (xem Hình 1) nhằm làm sáng tỏ mối liên hệ giữa các môn học trong chương trình, trong đó khi nghiên cứu về một môn học, ta không quan tâm đến cấu trúc nội tại của nó mà chỉ quan tâm đến đầu vào và đầu ra của môn học đó. Từ bảng tổng hợp kết quả, nhận xét về trình tự giảng dạy
- Đối với phần “Nội dung chương trình”, thực hiện đối ứng phần (không kể học phần giáo

dục thể chất và giáo dục quốc phòng – an ninh) mỗi (Mapping) nội dung các bài học của 36 học chuyên ngành với các chuẩn đầu ra đã công bố của chương trình đào tạo Dược sĩ hệ Cao đẳng, rà soát phát hiện những điểm chưa hợp lý:

- + Có chuẩn đầu ra nào chưa được hỗ trợ bởi bất kỳ môn học nào.
- + Có nội dung giảng dạy nào không nhằm đáp ứng bất cứ chuẩn đầu ra nào.
- + Có nội dung giảng dạy nào trùng lặp.

- Từ những nhận xét, đánh giá; đưa ra những đề xuất phù hợp để hoàn thiện chương trình đào tạo Dược sĩ hệ Cao đẳng của Khoa Dược – Đại học Y Dược Thành phố Hồ Chí Minh:

- + Mở thêm môn mới đối với chuẩn đầu ra chưa có môn nào hỗ trợ.
- + Tăng hay giảm thời lượng của nội dung giảng dạy.

+ Thay đổi nội dung giảng dạy cho phù hợp với yêu cầu của chuẩn đầu ra.

- Chuẩn đầu ra được xây dựng mục tiêu xây dựng chuẩn đầu ra nên chuẩn đầu ra phải đạt được yêu cầu SMART: **S** (Specific): Cụ thể hóa; **M** (Measurable): Có thể đo lường được; **A** (Attainable): Khả thi trong điều kiện thời gian và thực tế; **R** (Realistic): Có tính thực tế; **T** (Time – framed): Giới hạn về thời gian.

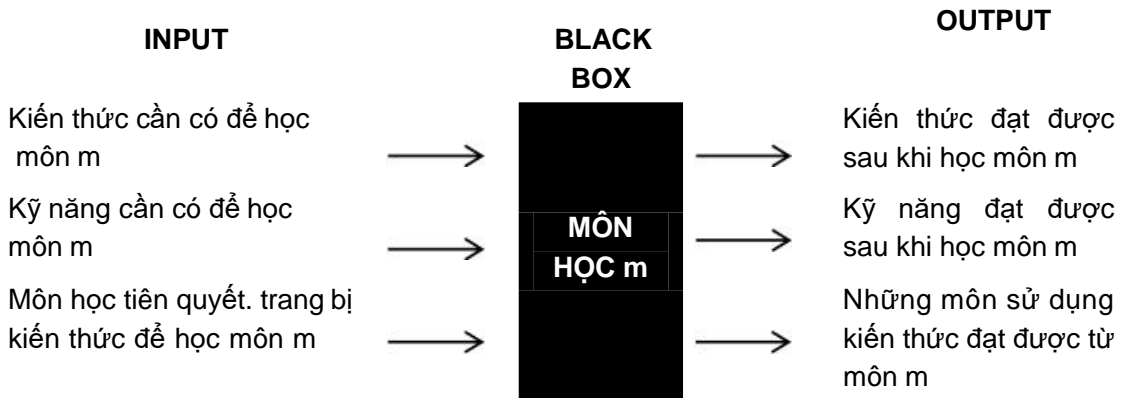
- Phân loại của Bloom (1956) được dùng phổ biến để diễn đạt các chuẩn đầu ra, làm cơ sở để xây dựng cấu trúc chuẩn đầu ra và sử dụng dạng thức động từ phản ánh mức độ phức tạp tăng dần của các lĩnh vực nhận thức, thái độ và kỹ năng.

3. Kết quả và bàn luận

Mục tiêu của hệ đào tạo cao đẳng Dược: nhằm đào tạo người dược sĩ trình độ cao đẳng có phẩm chất chính trị, đạo đức nghề nghiệp và sức khỏe tốt, có kiến thức chuyên môn và kỹ năng nghề nghiệp cơ bản để thực hiện tốt các nhiệm vụ theo chuyên ngành;

có khả năng tự học vươn lên, góp phần đáp ứng nhu cầu chăm sóc sức khỏe nhân dân.

Hình 1: Điều tra hộp đen (Blackbox exercise)

3.1. Chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo Dược sĩ Cao đẳng

Về kiến thức:

- Có đủ kiến thức khoa học cơ bản và được học cơ sở.
- Có kiến thức cơ bản về chuyên môn được và kiến thức vững theo định hướng chuyên ngành: quản lý và cung ứng thuốc hoặc sản xuất và đảm bảo chất lượng thuốc.
- Biết và vận dụng được các văn bản quy phạm pháp luật về dược có liên quan đến lĩnh vực hoạt động chuyên ngành.
- Hiểu biết về tổ chức y tế, các mô hình tổ chức và quản lý nhà nước về dược; các mô hình công ty, sản xuất kinh doanh thuốc; mô hình quản lý chất lượng thuốc liên quan đến hoạt động nghề nghiệp.

Về kỹ năng:

- Thực hiện tốt các hoạt động nghiệp vụ dược liên quan đến sản xuất, quản lý, tồn trữ và cung ứng thuốc tại nhà máy sản xuất thuốc, khoa Dược bệnh viện, công ty cung ứng thuốc và nhà thuốc (GPP).
- Triển khai và thực hiện đúng các hướng dẫn về Thực hành tốt sản xuất thuốc (GMP), Thực hành tốt bảo quản thuốc (GSP) Thực hành tốt phân phối thuốc (GDP) và Thực hành tốt nhà thuốc (GPP).

- Áp dụng được những qui định của luật dược đối với các lĩnh vực sản xuất, kinh doanh thuốc và các văn bản hướng dẫn hành nghề sản xuất, kinh doanh thuốc.

Về thái độ:

- Tận tụy với sự nghiệp chăm sóc, bảo vệ và nâng cao sức khoẻ nhân dân.
- Tôn trọng và chân thành hợp tác với đồng nghiệp, tuân thủ sự lãnh đạo chuyên môn của Dược Sĩ đại học.
- Trung thực, khách quan, có tinh thần học tập vươn lên.
- Coi trọng kết hợp y dược học hiện đại với y dược học cổ truyền.

3.2. Kết quả khảo sát về đánh giá chương trình đào tạo

Về kỹ năng của người Dược sĩ Cao đẳng:

- Chương trình đào tạo Dược sĩ Cao đẳng đã được thiết kế để sinh viên có thể đạt được những kỹ năng rất cần thiết cho việc học như: kỹ năng giao tiếp, kỹ năng giao tiếp bằng ngoại ngữ (cụ thể là tiếng Anh), kỹ năng đọc tài liệu tiếng nước ngoài (cụ thể là tiếng Anh), kỹ năng học và tự học, kỹ năng tìm kiếm và tổng hợp tài liệu, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng phân tích và giải quyết vấn đề. Các kỹ năng này không phải được dạy riêng hay tách thành một môn học cụ thể

mà nó được tích hợp vào các môn kiến thức cơ sở và chuyên ngành.

- Trong quá trình thực tập, sinh viên được chia thành từng nhóm nhỏ, tự điều phối và phân công công việc với nhau. Các bài thực tập đều đòi hỏi phải có sự chuẩn bị, tìm hiểu trước ở nhà. Ngoài ra còn có các buổi xêmina, sinh viên phải tìm kiếm tài liệu, chuẩn bị bài thuyết trình bằng PowerPoint và thuyết trình trước lớp có sự điều phối của giáo viên. Những hoạt động này thực chất là tích hợp các kỹ năng cần thiết vào kiến thức chuyên ngành.

- Các môn học có sự kết hợp hài hòa giữa giữa lý thuyết và thực tập, làm bài cá nhân và làm bài nhóm.

Về khả năng phát triển nghề nghiệp:

- Chương trình cao đẳng hiện nay đưa ra hai định hướng chuyên ngành: quản lý, cung ứng và sử dụng thuốc; sản xuất và đảm bảo chất lượng thuốc. Hai định hướng này rất phù hợp với vị trí việc làm ngành nghề đào tạo Dược tại Việt Nam hiện nay (nhà máy sản xuất, nhà thuốc, bệnh viện, công ty phân phối,...).

Về nội dung chương trình:

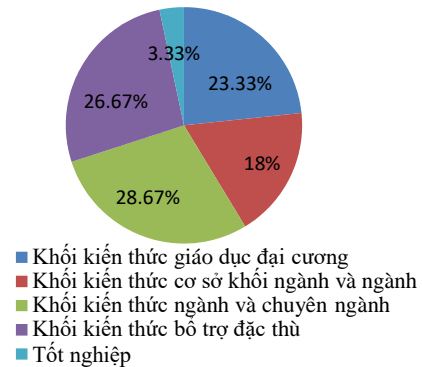
- Chương trình cao đẳng Dược đã được xây dựng bởi hội đồng các thầy cô giảng viên trực thuộc các bộ môn. Chương trình được thiết kế nhằm đảm bảo sự cân đối giữa các khối kiến thức, giữa kiến thức và kỹ năng, đồng thời đưa ra các phương pháp kiểm tra, đánh giá phù hợp với các tiêu chí đánh giá sinh viên rõ ràng, minh bạch (xem Hình 2).

- Tất cả các môn học đều có đề cương chi tiết bao gồm các nội dung: mục tiêu môn học, mô tả môn học, bộ môn và các giảng viên phụ trách giảng dạy, nội dung môn học, phân bố thời lượng, phương pháp giảng dạy và cách thức kiểm tra đánh giá.

- Chương trình cao đẳng Dược bao gồm

150 đơn vị học trình (chưa bao gồm các học phần Giáo dục thể chất và Giáo dục quốc phòng an ninh), thời gian đào tạo 3 năm.

Hình 2: Phân bố số đơn vị học trình của các khối kiến thức trong chương trình đào tạo dược sĩ Cao đẳng

- Kiến thức được chia làm 4 nhóm: khối kiến thức giáo dục đại cương, khối kiến thức cơ sở khối ngành và ngành, khối kiến thức ngành và chuyên ngành, khối kiến thức bổ trợ đặc thù:

+ Khối kiến thức giáo dục đại cương cung cấp cho sinh viên kiến thức cơ bản về kinh tế, xã hội, giáo dục quốc phòng mà mọi sinh viên Việt Nam cần phải được trang bị theo yêu cầu chung của Bộ Giáo dục và Đào tạo Việt Nam, bên cạnh đó cũng cung cấp cho sinh viên Dược những kiến thức đại cương cơ bản về sinh học, vật lý, ngoại ngữ sử dụng trong ngành dược.

+ Khối kiến thức cơ sở khối ngành và ngành chuẩn bị cho sinh viên các kiến thức cơ bản để học các môn chuyên ngành tiếp sau đó.

+ Khối kiến thức chuyên ngành cung cấp các kiến thức đặc thù, ứng dụng trong nghề nghiệp.

+ Khối kiến thức bổ trợ đặc thù đi sâu vào cung cấp các kiến thức định hướng chuyên sâu hơn về nghề nghiệp và được phân thành hai chuyên ngành: chuyên ngành Quản lý,

cung ứng và sử dụng thuốc; chuyên ngành Sản xuất và đảm bảo chất lượng thuốc.

3.3. Kết quả đối sánh chương trình đào tạo với chuẩn đầu ra

Thực hiện đối ứng (Mapping) nội dung các bài học trong các môn học với chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo Dược sĩ Cao đẳng: lập bảng kết quả trong đó cột dọc là nội dung các bài học, hàng ngang là nội dung các chuẩn đầu ra (ký hiệu A1, A2, B1, B2,...). Nội dung bài học nào đáp ứng chuẩn đầu ra nào ta đánh dấu X vào ô tương ứng (xem Hình 3).

Kết quả chi tiết khá dài, vì vậy sẽ không trình bày ở đây. Tuy nhiên, dựa vào kết quả, chúng tôi đã xác định được:

- Chuẩn đầu ra tương ứng với nội dung các môn học: còn thiếu/hoặc chưa có/hoặc không phù hợp giữa nội dung và chuẩn đầu ra (Hóa sinh lâm sàng, Dược lâm sàng, Marketing Dược,...).
- Nội dung bài học của các môn còn trùng lặp (Hóa sinh lâm sàng và Dược lâm sàng; Dược xã hội và Pháp luật tổ chức quản lý dược).
- Từ đó đề xuất bổ sung thêm chuẩn đầu ra cho các môn hoặc, giảm bớt nội dung do trùng lặp.

Thực hiện mô tả mối liên hệ giữa các môn học: lập bảng với hàng và cột là các môn học được sắp xếp theo từng học kỳ, tiến hành đánh dấu mối liên hệ thông qua điều kiện tiên quyết (xem Hình 4).

Kết quả xác định mối liên hệ giữa các môn học giúp ta có thể đánh giá sự bố trí chương trình đào tạo có phù hợp chưa, chẳng hạn như môn Bào chế đòi hỏi các môn học tiên quyết là Dược liệu, Kiểm nghiệm, Hóa dược thì phải được bố trí học sau các môn học này.

Hình 3: Minh họa bảng thực hiện Mapping

Môn học	Nội dung bài học	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3
Ngoại ngữ		X						
XSTK Y Dược		X						
Vật lý đại cương		X						
Sinh học và di truyền		X						
CNTT Dược		X						
Hóa đại cương-vô cơ		X						
VS-KST		X						
Giải phẫu-Sinh lý		X						
Hóa hìu cơ		X						

Hình 4: Minh họa mối liên hệ giữa các môn học

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Adam, S. (2007), “An introduction to learning outcomes”, *Bologna Handbook*, Raabe Verlag, Abschnitt B 2.3-1.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2010), *Hướng dẫn số 2196/BGDĐT-GDĐH về việc hướng dẫn xây dựng và công bố chuẩn đầu ra ngành đào tạo*.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2009), *Mục tiêu chiến lược của Giáo dục đại học Việt Nam giai đoạn 2009 – 2020*.
4. Bloom B S. (1956), *Taxonomy of educational objective*, Longman, New York.
5. David Gosling, Jenny Moon, (2002), *How to use learning outcomes and assessment criteria*, SEEC publication, UK, pp. 17.
6. Declan Kenedy, Aine Hyland, Norma Ryan, “Writing and using Learning Outcomes: a practical guide”, *Implementing Bologna in your institution*, C3.4-1.

7. Đại học Y Dược Thành phố Hồ Chí Minh, *Sứ mạng và mục tiêu đào tạo của Khoa Dược*.
8. Đinh Bá Tiến, Lê Hoài Bắc, Trần Đan Thu, Dương Anh Đức (2010), *Quá trình xây dựng chuẩn đầu ra và chương trình đào tạo của khoa Công nghệ thông tin – Trường Đại học Khoa học Tự nhiên - Đại học Quốc gia TP HCM theo CDIO*, Hội thảo CDIO 2010.
9. Hồ Tấn Nhựt, Đoàn Thị Minh Trinh (biên dịch) (2010), *Cải cách và xây dựng chương trình đào tạo kỹ thuật theo phương pháp tiếp cận CDIO*, Nxb. Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh, Thành phố Hồ Chí Minh, tr. 71, 87 – 109.
10. Nguyễn Thị Mỹ Hạnh (2009), *Thực trạng giáo dục đào tạo đại học Việt Nam*, Trung tâm Đánh giá và Kiểm định chất lượng.
11. Nguyễn Thiện Nhân (2008), *Kết luận về chất lượng giáo dục đại học*, Hội nghị toàn quốc về chất lượng giáo dục đại học ngày 05 tháng 01 năm 2008.
12. Robin Beaumont (2005), *Learning outcomes: A practical guide*.

ABSTRACT

Nowadays, there is the fact that after graduating from universities, the quality of students cannot meet the demand of their employer. This issue can be explained that the curriculum is inappropriate. In order to solve this problem, one of the solutions is all of the universities must publish their curriculum's learning outcomes. Learning outcomes are statements of what a learner is expected to know, understand and/or be able to demonstrate after completion of a process of learning. Learning outcomes are also a commitment of universities to the society about their quality. Pharmacy faculty of UMP Ho Chi Minh city is a center for training human resources training the curriculum of college of Pharmacy. We evaluate the curriculum of College of Pharmacy: make the mapping between the content of each speciality's curriculum and the learning outcomes, check for any inappropriateness. The result show that the curriculum of college of Pharmacy has good objectives. It provides students with necessary knowledge, skill and attitude. There is balance between theory and practice. However, the order and the content of some subjects still have some mistakes.